

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 5, 2016 [Назад](#) [Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 338.2(330.35)

*В. І. Ляшевська,
аспірант кафедри економіки та менеджменту,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ З УРАХУВАННЯМ НОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

*Viktoriiia Liashevskia,
postgraduate student of the Department of Economics and management,
V. N. Karasin Kharkiv National University*

STATE REGULATION OF COMPETITIVENESS WITH REGARD TO NEW TRENDS IN ECONOMIC DEVELOPMENT

Представлено результати дослідження економічних процесів у зарубіжних країнах та динаміки наукових і науково-технічних робіт в Україні. Доведено, що для підвищення конкурентоспроможності економіки України необхідно врахування нових тенденцій економічного розвитку. Авторські узагальнення ґрунтуються на виявленні нового характеру функціонування постсоціалістичних країн у ЄС, де синтетичним показником економічного розвитку виступає Глобальний індекс інновацій та конкурентоспроможності. Зниження цього показника в Україні відображає суперечливість і непослідовність інституційних змін, що передбачає поглиблення наукових досліджень у всьому спектрі макроекономічних процесів у межах інноваційної моделі розвитку. Висновки містять авторські узагальнення, що ґрунтуються на виявленні нового характеру функціонування постсоціалістичних країн у ЄС. Пропозиції автора спрямовані на вдосконалення чинної системи державного регулювання конкурентоспроможності та інвестиційно-інноваційних процесів для підвищення конкурентоспроможності України в глобальній економіці.

Presents the results of research of economic processes in foreign countries and the dynamics of scientific and scientific-technical works in Ukraine. It is proved that for increase of competitiveness of economy of Ukraine it is necessary to acetylate new trends of economic development. More generalizations based on identifying a new in the functioning of post-socialist countries in the EU. In these countries the synthetic indicator of economic development is the Global innovation index and competitiveness. The decrease of this indicator in Ukraine reflect the contradictions and inconsistency of institutional change. It will intensify the deepening of scientific research across the spectrum of macroeconomic processes in the framework of innovative model of development. The conclusions contain the author's General conclusions, which are based on detection of a new functioning character of the post-socialist countries in the EU. The author's suggestions are aimed at improving the existing system of state regulation and the competitiveness of investment and innovative processes to improve Ukraine's competitiveness in the global economy.

Ключові слова: конкурентоспроможність, державне регулювання, економічний розвиток, інновації, інтеграція, індикатори.

Keywords: competitiveness, government regulation, economic development, innovation, integration, indicators.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. За останні 20–30 років економічна наука, осмислюючи світові економічні кризи, накопичила широкий набір інструментів для отримання відповідей на питання про те, які країни найімовірніше отримають новий імпульс до багатства при вступі в ЄС, а для яких країн буде потрібен тривалий історичний період адаптації. Адаптації до якісно нових правил гри, які формують зовнішнє економічне середовище для суб'єктів господарської діяльності, що нещодавно приєдналися. У сучасних умовах актуалізуються наукові питання виявлення нового характеру функціонування постсоціалістичних країн у ЄС, коли показником економічного розвитку виступає Глобальний індекс інновацій та конкурентоспроможності. Також важливою проблемою є розробка пропозицій, які спрямовані на вдосконалення чинної системи державного регулювання конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Дослідженню питань державного регулювання конкурентоспроможності займалися О.А. Виноградов [2, с. 65-73], А.А. Воронкова [3, с. 14-17], І.З. Должанський [5, с. 3-372], С.Л. Пакулін [6, с. 330-341], В.П. Третяк [9, с. 42-43] та ін. На основі аналізу наукових робіт нами було з'ясовано, що актуальні питання вдосконалення чинної системи державного регулювання конкурентоспроможності та інвестиційно-інноваційних процесів для підвищення конкурентоспроможності України в глобальній економіці потребують подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає у виявленні нового характеру функціонування постсоціалістичних країн у ЄС, де синтетичним показником економічного розвитку виступає Глобальний індекс інновацій та конкурентоспроможності. Необхідно обґрунтувати пропозиції, що спрямовані на вдосконалення чинної системи державного регулювання конкурентоспроможності та інвестиційно-інноваційних процесів для підвищення конкурентоспроможності України в глобальній економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інноваційна діяльність держави розуміється як форма забезпечення зростання своєї конкурентоспроможності в глобальному світі. Заборони й обмеження будь-якої держави на імпорту, що перевершує за ціною і якістю своєю продукцію, мають обмежений у часі характер щодо окремих країн і видів продукції. Об'єктом проведеного дослідження стали економічні процеси

інтеграції постсоціалістичних країн в Європейському союзі (ЄС) і країн БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південна Африканська Республіка). Вони розглянуті в контексті обґрунтування своїх пропозицій щодо державного регулювання конкурентоспроможності України в рамках Світової організації торгівлі (СОТ) і реалізації курсу на євроінтеграцію в умовах наростання впливу нових глобальних чинників міждержавних інтеграційних процесів.

Упродовж останніх трьох десятиліть у світовій економічній науці проблематика сталого економічного розвитку тісно пов'язується з підсумковими документами міжнародних самітів ООН. У цих документах зафіксовано три важливі теоретичні висновки методологічного характеру для удосконалення нормативно-правової бази України в щодо євроінтеграційного процесу.

1. Стійке зростання світової економіки ХХІ ст. є безальтернативною умовою збереження стабільності на землі. Воно є вихідною економічною передумовою запобігання міжнародних збройних конфліктів із соціальними глибинними догортривалими протестними процесами всередині окремих країн.

2. Порушена екологічна рівновага у водній, повітряній, енергетичній сфері природи під впливом антропогенних факторів вимагає негайних узгоджених дій усіх країн щодо переходу до безпечних еколого-енергетичних технологій. Траєкторія розвитку людства на шляху інтенсифікації без урахування обмеженості основних природних ресурсів з орієнтацією на максимізацію прибутку товаровиробників уже давно вступила в суперечність з довгостроковою перспективою вдосконалення механізмів державного регулювання конкурентоспроможності.

3. Розрив у показниках життєвого рівня населення між світовими лідерами (ЄС, США, Канада, Японія) і країнами, що розвиваються з низьким ВВП на душу населення, куди, на жаль, увійшла й Україна, зумовлює вживання законодавчим органом нашої країни дієвих заходів щодо раціонального використання всіх видів ресурсів.

Вирішення всіх окреслених проблем для підвищення конкурентоспроможності економіки будь-якої окремо взятої держави, включаючи Україну, зумовлює поглиблення існуючих уявлень про «формулу» зростання. За останні два десятиліття незалежного розвитку нашої країни, на жаль, не тільки не вдалося подолати означені недоліки минулої економічної епохи, а й небезпечно збільшився технологічний розрив основних галузей національного господарства в порівняно з ЄС.

Очікування від членства в ЄС швидких соціальних позитивних змін найчастіше асоціюються тільки з позитивними соціальними наслідками. При цьому не враховується довгостроковий характер самого процесу зростання конкурентоспроможності продукції, що випускається новими країнами ЄС. Все це зумовлює підвищення наукової обґрунтованості наслідків членства України в ЄС на основі аналізу різного досвіду всієї сукупності постсоціалістичних країн.

Як відомо, інвестиційно-інноваційні процеси в країнах з ринковою економікою суттєво залежать від багатьох макроекономічних чинників, що склалися за довготривалий період. Щоб зрозуміти такі процеси, що відбувалися в десяти постсоціалістичних країнах після їх вступу в ЄС, ми згрупували їх за рівнем розвитку. До першої групи увійшли Чехія, Словенія та Словаччина, які, як відомо, за останні 20 років до ринкової трансформації мали більш високі показники щодо інноваційної активності та конкурентоспроможності. До другої групи нами віднесено Угорщину, Польщу, Естонію. Третю групу склали Латвія, Литва, Болгарія та Румунія.

Із 2010-2014 р в Чехії рівень зайнятості працездатного населення зріс із 70,4% до 73,5%, тобто на 3,1%. За цей період у Словенії спостерігалось зниження із 70,3 до 67,7, тобто на 2,6%. У Словаччині відбулося незначне зростання із 64,6% до 65,9%, а саме на 1,3% [8].

У другій групі за аналізований період загальна зайнятість була дещо нижчою, ніж у першій, але в усіх країнах цієї групи мало місце незначне зростання. В Угорщині воно збільшилося з 59,9 до 66,7%, у Польщі з 64,3 до 66,5%, в Естонії з 66,8 до 74,3%.

Наведені показники свідчать, що немає стійкої залежності між вихідним рівнем зайнятості в 2010 році і темпами зростання за аналізовані 5 років. Найбільш яскраво це простежується в Естонії, де при найвищому рівні зайнятості (66,8%) зростання складо 7,5%. За цей період при вихідному рівні в 2010 р зростання складо 1,5–3,2%.

У країнах третьої групи вихідний рівень зайнятості в 2010 р. був на одному рівні – 64,3–64,8%. Через 5 років у Литві він виріс на 7,5% і піднявся до 71,8%, у Латвії до 70,7%, у той час як у Болгарії він виріс лише на 0,4%, а в Румунії – на 0,9%. Це показує, що зайнятість населення в кожній з постсоціалістичних країн в рамках ЄС визначається багатьма чинниками, що формують інвестиційно-інноваційну активність, яка у свою чергу формує зайнятість населення. Зрештою, ці процеси показують зростання конкурентоспроможності вироблених товарів і послуг, що надаються. Звернемося до динаміки мінімальної заробітної плати, що показує рівень кваліфікації, організації, технологічної зрілості виробництва та деяких інших показників [8].

Зосередимо увагу на двох найбільш істотних моментах, які, на наш погляд, лежать в площині, що має практичне значення для України напередодні вступу в ЄС. Перше питання стосується порівняння динаміки рівня мінімальної заробітної плати в Чехії і Словенії. Остання, як відомо, була складовою Федеративної республіки Югославія. До розпаду цієї країни, Словенія не мала промисловості, подібної до тієї, яка виділяла Чехію зі складу східноєвропейських країн. Тепловози, електровози, рухомий склад залізниць, важке і середнє машинобудування становили ядро машинобудівного комплексу Чехії. Поряд з власним автомобілебудуванням і верстатобудуванням, Чехія експортувала свою продукцію не тільки в СРСР і сусідні країни соціалізму, а й у багато інших країн з більш низьким рівнем промислового розвитку (Китай, В'єтнам, Індія та ін.).

Із переходом до епохи ринкової трансформації Чехія залишилася без традиційних для себе стійких ринків збуту промислової продукції. Ця обставина разом з іншими поставила її економіку в невигідне становище порівняно зі Словенією, в економіці якої бракувало галузей і продукції з довгостроковим виробничим і життєвим циклом. Її легка промисловість, фармацевтична, туризм та інші виявилися більш мобільними, менш капіталомісткими в процесі переорієнтації на нові ринки й освоєння ринкових механізмів господарювання. Саме цим, як видіється авторові, можна пояснити настільки істотну відмінність у рівні та динаміці мінімальної заробітної плати в Чехії і Словенії за аналізований період. У Чехії в 2010 р. цей показник склав 302,19 євро/міс., в той час як у Словенії – 597,43 євро/міс. У 2014 р. мінімальна заробітна плата в Чехії зросла лише на 7 євро/міс., а в Словенії – на 191,72 євро/міс. Це показує, що Україну може спіткати аналогічна з Чехією ситуація після вступу в ЄС. Словенія за аналізовані 5 років при значному перевищенні рівня мінімальної оплати праці в 2010 р. порівняно з Чехією за 5 років до рівня збільшила, майже вдвічі перевищує аналогічний, в Естонії, Латвії та Литві. Її працівники заробляють майже в четверо більше, ніж їх колеги в Болгарії і Румунії [8].

На нашу думку, проведений аналіз дає підстави не тільки для стриманого оптимізму на різке поліпшення доходів населення після вступу нашої країни в ЄС. Головне в цей час силами провідних НДІ країни проаналізувати нові тенденції на світових ринках світу за основними товарними групами України експортних галузей. У цьому контексті досвід східноєвропейських країн вказує на історичну довго строківість процесу зближення рівня мінімальної заробітної плати зі старими членами ЄС.

Конкурентоспроможність продукції формується в процесі реалізації державної підтримки вітчизняних товаровиробників по всьому ланцюжку НДДКР. Саме це, а не набір розрізаних нормативно-правових документів стосовно європеїзації забезпечує зростання зайнятості населення. Без цього неможливо досягти реального зростання заробітної плати. Із цієї причини зупинимося на стані інвестиційно-інноваційної діяльності, яка лежить в основі зростання конкурентоспроможності й добробуту народу.

Наприклад, глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index) Корнельського університету, бізнес-школи INSEAD та WIPO дозволяє оцінити спроможність країн світу створювати сприятливе середовище для інновацій, а також результат інноваційної діяльності. Індекс складається з 84 субіндексів, згрупованих за такими напрямками: інститути; людський капітал і дослідження; інфраструктура; розвиненість ринку; розвиненість бізнесу; розвиток технологій та економіки знань; розвиток творчої діяльності.

У Глобальному індексі інновацій-2015 (GIІ) відображається вплив заходів стимулювання інновацій на економічне зростання і розвиток. Як країни з високим рівнем доходів, так і країни, що розвиваються, намагаються спровокувати зростання за допомогою різних інноваційно-орієнтованих стратегій. Однак не всім країнам вдається однаково успішно нарощувати потенціал у сфері інновацій. Так, у 2015 р. за Глобальним індексом інновацій Україна посіла 64-е місце серед 142 країн світу, що на чотири позиції без нижче, ніж у 2011 р. [10].

Аналіз субіндексів Глобального індексу інновацій свідчить про те, що основними недоліками, які заважають інноваційному розвитку України, є недостатня ефективність державного управління [7] (124-е місце у світі) і регуляторного контролю (113-е місце у світі), низька якість верховенства права (117-е місце), несприятливе бізнес-середовище (127-е місце), ускладнений режим сплати податків і банкруство підприємств (125-е і 135-е місця, відповідно), недостатня енергоефективність та екологічність розвитку України, недостатня енергоефективність та екологічність виробництва (119-е і 97-е місця, відповідно), низькі темпи формування капіталів (108-е), недостатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку (101-е місце), низький рівень розвитку кластерів (110-е місце у світі).

Згідно з GIІ-2015, країни з найкращими показниками рівня розвитку інновацій демонструють стійку стабільність. Якщо подивитися на 25 передових за рівнем розвитку інновацій країн, то рейтинги GIІ показують, що окремі держави змінюють свої місця в межах відповідних груп, але при цьому жодна з них не залишає своєї групи. Це можна пояснити тим, що успішна інноваційна діяльність веде до появи своєрідного замкнутого кола: після досягнення певного критичного рівня інвестиції залучають інвестиції, таланти залучають таланти, а інновації породжують інновації [10].

У звіті GIІ розглядається питання про використання «місцевих особливостей» для розвитку інноваційної діяльності в різних кутках світу. Одна з основних ідей полягає в тому, що занадто часто стратегії розвитку інновацій ґрунтуються на спробах скопіювати успішні проекти, реалізовані раніше в інших місцях, прикладом чого може слугувати Кремнієва долина в Каліфорнії. Однак для сприяння розвитку місцевих інновацій необхідні стратегії, засновані на глибоко

вкоринених порівняльних перевагах цієї місцевості, її історії та культури. Крім цього, в них має враховуватися глобальний підхід, який допоможе забезпечити вихід на міжнародні ринки і залучити таланти з-за кордону [3].

Розглядаючи ситуацію в Україні в Глобальному індексі інновацій, слід зазначити, що без розроблення й реалізації інноваційної стратегії розвитку економіки не може бути досягнуто мети – впродовж 10 років Україна має увійти до двадцятки найрозвиненіших країн світу [3]. Це складне завдання може бути вирішене лише за умови виробництва та експорту конкурентоспроможної високотехнологічної продукції.

Для цього державна політика у сфері інновацій має втілюватися в такій послідовності:

- вироблення і прийняття державної стратегії інноваційного розвитку економіки України;
- ухвалення на основі зазначеної стратегії концепції вдосконалення інноваційного законодавства;
- ухвалення нової редакції спеціального закону про інноваційну діяльність, який має комплексно та збалансовано регулювати інноваційну сферу як необхідну складову сучасного економічного розвитку країни;
- систематизація законодавства про інноваційну та науково-технічну діяльність в Інноваційному кодексі України та його ухвалення Верховною Радою України.

Динаміка обсягів наукових та науково-технічних робіт в Україні виконаних власними силами організацій показує, що з 2010 р. по 2014 р. відбулося зниження обсягів фундаментальних досліджень на загальну суму 220 млн грн порівняно з попереднім (2013 р.). За цей період зниження обсягу прикладних досліджень склало – 177,6 млн грн, науково-технічних розробок – на 431,3 млн грн, науково-технічних послуг – 1,3 млн грн. Порівнюючи дослідженні показники за 2014 р. з 2010 р. відзначено незначне зростання, проте це зростання значно нижче, ніж за період з 2000 р. до 2010 р. [7]. Це вказує на недосконалість сучасної системи інвестування інвестиційних проектів в Україні за весь період дослідження (1995–2014 рр.).

Головною метою державної інноваційної політики України має стати орієнтація розвитку виробництва на створення і широке застосування принципово нових машин, матеріалів, комплексних технологічних систем, ефективне освоєння науково-технічних розробок, забезпечення соціально-економічних, організаційних і правових умов для розширеного відтворення і ефективного використання науково-технічного потенціалу. В цей час для удосконалення державної інноваційної політики необхідно сформувати привабливе економіко-правове середовище для всіх суб'єктів циклу «виробництво – наука – техніка (технології) – виробництво». Таким чином, основою соціально-економічного розвитку України, орієнтованого на подвоєння ВВП протягом наступного десятиліття, повинна стати стратегія науково-технологічного (інноваційного) прориву, що нерозривно пов'язано з модернізацією та інноваційним оновленням украї застарілих основних фондів у галузях економіки, реалізацією курсу на освоєння п'ятого технологічного укладу та перспективного шостого технологічного укладу, в тих галузях, у яких в Україні є необхідний потенціал. При цьому невикористані резерви і реальні передумови для інноваційного ривка й побудови на цій основі держави добробуту в нас ще зберігаються.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

1. У теперішній час, на наше переконання, зусилля державних структур України, що забезпечують зростання конкурентоспроможності нашої країни в світових рейтингах, доцільно сконцентрувати на вирішенні невідкладних завдань, які всі країни постсоціалістичної групи по-різному вирішували до вступу в ЄС і після вступу до нього.

2. Значний розрив у рівні продуктивності праці нових десяти членів ЄС, який зумовлений багатьма чинниками, не міг бути компенсований іншими економічними механізмами. Він пов'язаний із рівнем конкурентоспроможності будь-якої окремо взятої країни, у тому числі і України, що передбачає орієнтацію на довгостроковий період адаптації.

3. Участь в міжнародних науково-технічних альянсах, де наукові дослідження фундаментального та прикладного характеру сконцентровані в ТНК світових лідерів, а допоміжні виробництва знаходяться на території менш розвинених країн, включаючи й ті, що знову прийняті в ЄС, й інші міжнародні економічні організації, передбачає оцінку потенціалу за методикою ЄС.

4. У XXI ст. розширилася диференціація груп держав за сукупністю методів, підходів та економічних інструментів впливу держави на конкурентоспроможність. Станом на 2015 р. можна виділити три типи співпраці: кооперація тільки сильних країн між собою; кооперація 1–3 сильних з 5–7 країн, меншими за обсягом ВВП і кількістю населення, але технологічно такого ж рівня; кооперація країн, які в технологічному плані відстають і прийняті в ЄС, зі старими членами цієї організації.

Авторська наукову новизну проведеного дослідження полягає в удосконаленні розуміння процесу державного регулювання конкурентоспроможності в умовах посилення ролі якісно нових чинників міждержавної інтеграції постсоціалістичних країн в ЄС, країн групи БРИКС і розвинених країн ЄС. Це має певне методологічне значення для розробки в Україні довгострокової національної стратегії розвитку з орієнтацією на зростання конкурентоспроможності в межах міжнародного поділу і кооперації праці в інноваційній сфері ЄС. При цьому набув подальшого розвитку класифікаційний підхід щодо угруповання постсоціалістичних держав за рівнем економічного розвитку перед їх вступом до ЄС. Це важливо для розуміння причинно-наслідкового зв'язку між імовірними результатами вступу України в ЄС і її нинішнім рівнем інноваційно-технологічного розвитку.

Практична значущість отриманих результатів і перспективи подальших розвідок у даному напрямі обумовлені можливістю використання авторських результатів у процесі удосконалення нормативно-правової бази України щодо стратегії інноваційного розвитку в євроінтеграційному контексті з урахуванням досягнутого рівня конкурентоспроможності.

Література.

1. Аналіз індексу конкурентоспроможності України в 2013-2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://infolight.org.ua/content/analiz-indeksu-konkurentospromozhnosti-ukrayini-v-2013-2014-rr>.
2. Виноградов О.А. Методи аналізу конкурентоспроможності впровадження інновацій на засадах маркетингу / О.А. Виноградов // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 1. – С. 65–73.
3. Воронкова А. А. Концепція управління конкурентоспроможним потенціалом підприємства / А. А. Воронкова // Економіст. – 2007. – № 8. – С. 14–17.
4. Глобальний інноваційний індекс 2015 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.wipo.int/econ_stat/ru/economics/gii/.
5. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / І.З. Должанський, Т.О. Загорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 382 с.
6. Пакулін С. Л. Формування стратегії розвитку муніципального утворення, яка спрямована на посилення конкурентоспроможності території в довгостроковому періоді / С.Л. Пакулін, А. А. Пакуліна // Пріоритети розвитку національної економіки в контексті євроінтеграційних та глобальних викликів : монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. С. Іванілова. – Х. : ФОП Панов А. М., Видав. Дім «В справі», 2016. – С. 330–341.
7. Статистичний щорічник України за 2014 рік. – К. : Державна служба статистики України. – 2015. – 585 с.
8. Статистичні дані Євростату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>.
9. Третяк В.П. Поліпшення використання основних фондів АПК як основа підвищення конкурентоспроможності національної продукції / В.П. Третяк, В.М. Ключко // Стратегія і динаміка відтворення основних фондів: тенденції, аспекти моделі економічного розвитку : Матеріали науково-практичної конференції (20-21 січня 2009 р., м. Харків). – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. – С. 42-43.
10. Global innovation index. The local dynamics for innovation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=gii-full-report-2013#pdfopener>.

References.

1. Analiz indeksu konkurentospromozhnosti Ukrainy v 2013-2014, [Online], available at: <http://infolight.org.ua/content/analiz-indeksu-konkurentospromozhnosti-ukrayini-v-2013-2014-rr>.
2. Vynogradov, O.A. (2006), “Metody analizu konkurentospromozhnosti vprovadzhenia innovatsii na zasakh marketynhu”, *Aktualni problemy ekonomiky*, vol.1, pp. 65–73.
3. Voronkova, A. A. (2007), “Kontsepsiia upravlinnia konkurentospromozhnym potentsialom pidpriemstva”, *Ekonomist*, vol. 8, pp. 14–17.
4. Global'nyj innovatsionnyj indeks 2015, [Online], available at: http://www.wipo.int/econ_stat/ru/economics/gii/.
5. Dolzhanskyi I.Z. and Zahorna, T.O. (2006), *Konkurentospromozhnist pidpriemstva* [The competitiveness of enterprises], Tsentri navchalnoi literatury, Kyiv, Ukraine, p.382.
6. Pakulin, S.L. and Pakulina, A. A. (2016), *Priorytety rozvytku natsionalnoi ekonomiky v konteksti yevrointehratsiynykh ta hlobalnykh vylykyv* [Formation of

development strategy of the municipality, which aims to strengthen the competitiveness of the territory in the long run], FOP Panov A. M., Vydav. Dim «V spravi», Kh., Ukraine, pp. 330–341.

7. *Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2014 rik* [Statistical Yearbook of Ukraine for 2014], Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p.585.

8. Statystychni danni Yevrostatu, [Online], available at: <http://ec.europa.eu/eurostat>.

9. Tretiak V.P. and Klochko, V.M. (2009), “Polipshennia vykorystannia osnovnykh fondiv APK yak osnova pidvyschennia konkurentospromozhnosti natsionalnoi produktsii”, *Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii “Stratehiia i dynamika vidtvorennia osnovnykh fondiv: tendentsii, aspekty modeli ekonomichnoho rozvytku”*, KhNU imeni V.N. Karazina, Kharkiv, Ukraine, pp. 42-43.

10. Global innovation index. The local dynamics for innovation, [Online], available at: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=gii-full-report-2013#pdfopener>.

Стаття надійшла до редакції 17.05.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"